

**FORSTSTYRELSENS BESLUT
FS 1568/2019**

Angående de områdesvisa kvoterna för jakt på samernas hembygdsområde i kommunerna Enontekis, Enare och Utsjoki samt Lapplands renbeteslags område i Sodankylä kommun 1.6.2019–31.7.2022.

Givet i Uleåborg 15.4.2019

Beslut

Forststyrelsen har fastställt följande områdesvisa kvoter för jakt på statliga mark- och vattenområden som förvaltas av Forststyrelsen. Detta beslut upphäver det tidigare beslutet nr 1740/2016. De fastställda kvoterna ska iakttas vid beviljande av tillstånd och annat meddelande av jakträtt.

Tillståndskvoterna för jakt på småvilt i Enontekis, Enare och Utsjoki kommuner samt i Lapplands renbeteslags område i Sodankylä kommun under tiden 1.6.2019–31.7.2022:

Sodankylä (Lapplands renbeteslag)

Före och efter hönsfågelsäsongen är högst 130 tillstånd/dygn i kraft samtidigt. Under hönsfågeljakten är högst 70 tillstånd/dygn i kraft samtidigt för hönsfågel och högst 60 tillstånd/dygn för småvilt, där rätten att jaga hönsfågel inte ingår. Maximalt är i genomsnitt 0,6 tillstånd per dygn/1 000 ha i kraft.

Enare (Tillståndsområdena 1606 Vätsäri, 1610 Hammastunturi, 1611 Kuttura och 1612 Tsarmitunturi)

Under hönsfågeljakten är högst 60 tillstånd/dygn i kraft samtidigt för hönsfågel. Maximalt är i genomsnitt 0,5 tillstånd per dygn/1 000 ha i kraft.

Enontekis, Utsjoki och Enare (Tillståndsområdena 1605 Näätämö, 1606 Kaamanen, 1608 Muotkatunturi, 1609 Angeli)

Under jakten på ripa är jaktrycket högst 1 jaktdygn/km². När ripbeståndet är bra kan dock jaktrycket vara högst 1,5 jaktdygn/km², med beaktande av att det genomsnittliga antalet jägare per dag under 10 dagar inte får överskrida gränsvärdet 1 jägare/1 500 ha. När ripbeståndet är litet kan jaktrycket vara högst 0,5 jaktdygn/km².

Utöver de ovan nämnda regionala kvoterna kan småviltstillstånd som inte inkluderar hönsfågel säljas under hönsfågeljaktsäsongen. Antalet tillstånd får inte överstiga 20 procent av den områdesvisa tillståndskvoten för hönsfågel.

Före och efter hönsfågelsäsongen kan det högsta antalet tillstånd som är i kraft samtidigt vara:

- 190 tillstånd/dygn i Enontekis
- 420 tillstånd/dygn i Enare
- 230 tillstånd/dygn i Utsjoki

I hela området:

Innan den årliga tillståndskvoten dimensioneras och beslutet om de viltarter som kan jagas med jakttillstånd fattas ska områdets viltvårdsföreningar och Finlands viltcentral höras.

Jakt på älg och björn

Områdeslicenserna för älgjakt i området som omfattas av 8 § i jaktlagen avgörs utifrån lokala förhållanden, säkerhetsaspekter och årliga överläggningar med viltvårdsföreningarna. Om fler än ett lag jagar inom samma licensområde ska det i regel finnas minst 80–160 ha/jägare. För att möjliggöra ändamålsenliga jaktarrangemang kan ett lägre minimivärde användas vid behov. För att bevilja flera områdeslicenser för älg i samma område ska det finnas minst 1 000 ha jaktareal/jaktlag.

Den maximala kvoten för jakt på björn är 1 licens/1 500 ha.

Motiveringar

Forststyrelsen erbjuder jaktmöjligheter på statens mark. Om tillstånden inte räcker för alla, ges medborgare som inte annars har skäligena möjligheter till jakt företräde (45 § och 46 § i jaktlagen). Dessa möjligheter ska dock fördelas så att rätten att utöva samisk kultur tas i beaktande (sametingslagen, 6 § i lagen om Forststyrelsen) och att kommunmedlemmarnas fria jakträtt på statens områden enligt 8 § i jaktlagen beaktas som ett specialvillkor.

Jakt och i synnerhet snarfångst av ripa hör också till samernas traditionella kultur. Syftet med detta beslut är att kvotera jakten så att den är ekologiskt och socialt hållbar samt att ovan nämnda specialrättigheter tryggas. Den till samekulturen knutna renskötsel beaktas i samband med planeringen av tillståndsjakten och i direktiven som regionala, kvantitativa begränsningar eller som begränsningar inskrivna i tillståndsvillkoren.

Detta kvotbeslut är i kraft tre jaktsäsonger och löper ut den 31 juli 2022. Tre år bedöms vara en period av sådan längd att det under perioden inte hinner ske sådana förändringar i samhället som kan påverka principerna för kvoteringen. Under beredningen av detta beslut har sametinget hörts den 22 februari 2019 (9 § i sametingslagen).

När kvotbeslutet planerades hördes dessutom delegationerna för samernas hembygdsområde: delegationen för Utsjoki den 26 februari 2019, delegationen för Enare den 27 februari 2019 och delegationen för Enontekis den 28 februari 2019 (6 § i lagen om Forststyrelsen). Delegationerna granskar dessutom årligen genomförandet av jakten i samernas hembygdsområde och behandlar centrala

frågor som delegationens intressentgrupper anser nödvändiga att beakta i myndigheternas årliga områdesvisa planering av jakten.

Om ett viltbestånd är hotat, kan jakten på viltarten i fråga förbjudas enligt 38 § i jaktlagen genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet för en begränsad tid inom hela eller en del av det område där arten förekommer. Dessa begränsningar eller förbud berör alla jägare.

Hönsfågelbestånden

Uppföljningen av hönsfågelbestånden i Finland sker huvudsakligen med hjälp av Naturresursinstitutets (Luke) viltriangelinventeringar. Utöver triangelinventeringarna infördes 2008 en ny metod för uppföljning av ripbestånden i Övre Lappland, linjeinventering med hjälp av stående fågelhundar, som baseras på ett observationsmaterial som i början av augusti varje år samlas in från cirka 175 linjeinventeringar och en sträcka på cirka 750 km. Motsvarande metod används i Norge och Sverige, där den har visat sig vara mycket väl lämpad för att följa upp ripbeståndet i fjällområdena. Utifrån resultaten av inventeringarna har riptätheten och variationerna i ripbeståndet från år till år varit väldigt lika varandra i Norrbotten i Sverige, Finnmark i Norge och Övre Lappland i Finland (bild 1).

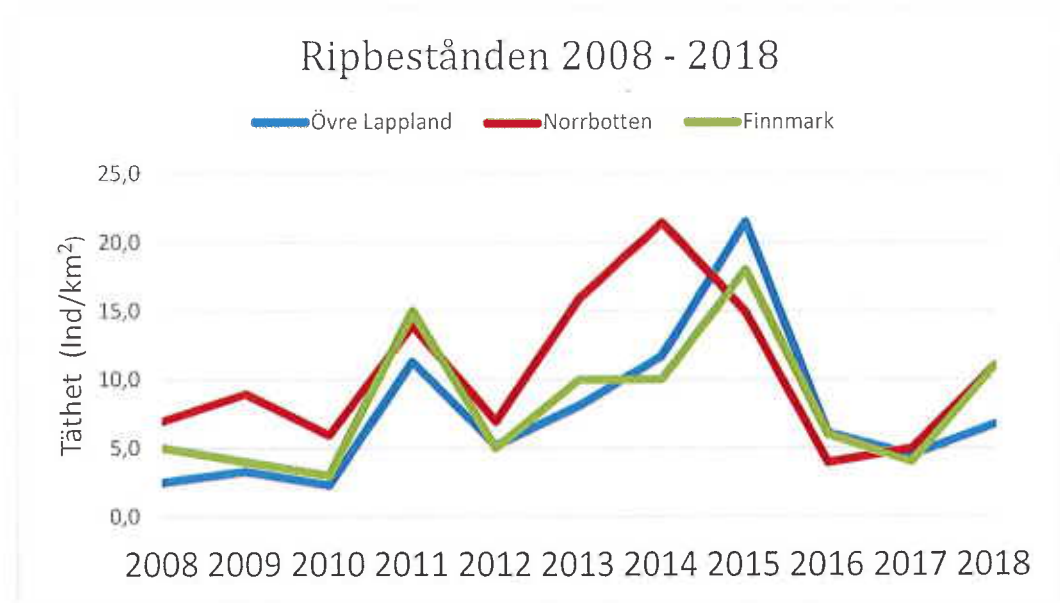

Bild 1. Riptätheten i Övre Lappland, Norrbotten och Finnmark 2008–2018. Källor: Naturresursinstitutet, Naturvårdsverket och Finnmarkseiendommen.

Ripbeståndet i Övre Lappland började växa 2012 och den genomsnittliga riptätheten var riklig 2015, ungefär fyrdubbel (21,5 ripor/km²) jämfört med 2012 (5,2 ripor/km²) (Paasivaara, A., Helle, P. & Katajamaa, J. 2015). De rikliga ripbestånden hade då sin förklaring i den utmärkta produktionen av ungar och de täta lämmel- och sorkbestånden i Övre Lappland, som gynnade ripbeståndet i och med att rovdjuren koncentrerade sig på att jaga gnagare. Efter att ha ökat i tre år

minskade ripbeståndet i hela kalottområdet till medelmåttig eller något lägre nivå 2016 och 2017 på grund av dålig häckning och en kraftig nedgång i lämmel- och sorkbestånden. Ripbeståndet minskade ändå inte lika mycket som åren 2008–2010. År 2018 växte ripbeståndet något jämfört med de föregående åren (Paasivaara, A. och Helle, P. 2018). Under de senaste åren har inte jakttiden på ripa begränsats i kommunerna Utsjoki, Enare och Enontekis. Efter några års uppehåll var det även möjligt att jaga ripa i Sodankylä under en månad i fjol (10.9–10.10.2018).

Åren 2016 och 2017 var bestånden av orre och järpe mindre än genomsnittet i Enontekis, Utsjoki, Enare och Sodankylä, och där fick orre bara jagas under en månad 2016. Järpen var däremot helt fridlyst båda åren och det var även orren 2017. År 2018 började bestånden av orre och järpe återhämta sig i Lappland och orre fick jagas i hela Lappland under två månader (10.9–10.11.2018) och järpe under en månad (10.9–10.10.2018).

I Enare har tjäderbestånden under kontrollperioderna de tre senaste åren varit stabila på medelmåttig nivå. I Enontekis har tjäderbestånden växt de tre senaste åren och i fjol var de något större än bestånden i Enare. Jakttiden på tjäder var inte begränsad i Lappland åren 2016–2017, då den fick jagas under tiden 10.9–31.10. I fjol förlängdes jakttiden på tjäder i kommunerna Enontekis, Enare och Utsjoki till två månader (10.9–10.11.2018). I Sodankylä fick tjäder jagas under tre månader hösten 2018, fram till den 10 december.

I övriga Finland var skogshönsfågeltätheten genomgående lägre än genomsnittet 2016 och 2017 på grund av dåliga väderförhållanden under häckningen och dåliga förökningsresultat. I fjol ökade dock bestånden kraftigt. Jämfört med genomsnittet i hela landet ökade bestånden av tjäder, orre och järpe jämfört med föregående år med cirka 40 procent och riptätheten fördubblades. Tack vare ökningen var den genomsnittliga tätheten för skogshönsfågelarter i hela landet i fjol något högre än genomsnittet under de fem föregående åren. De ökade skogshönsfågelbestånden i fjol har sin förklaring i att de vuxna fåglarna klarade vintern bra, väderförhållandena var gynnsamma under häckningen och sorkbeståndet var bra. Enligt Naturresursinstitutets observationer hade sorkbestånden varit små en längre tid och till följd av det var antalet små rovdjur inte heller stort.

Tryggande av jaktens ekologiska och sociala hållbarhet

I detta kvotbeslut används jakttrycket som grund för dimensioneringen av jakten på ripa i fjällområdet. Jakttryckets gränsvärde för hållbarhet uppskattas vara tre (3) jaktdygn/km². Gränsvärdet grundar sig på forskningsrön (Willebrand & Hörnell 2001, Hörnell- Willebrand 2005) och det har använts i regleringen av ripjakt på de svenska statsägda markerna sedan 2006. Ovan nämnda undersökningar har visat att jakttryckets begränsning till tre jaktdygn per kvadratkilometer håller ripans jaktödlighet på en ekologiskt hållbar nivå på under 30 procent per år. De senaste decennierna har jaktuttaget på ripa i Övre Lappland för det mesta hållits under denna nivå, på högst cirka 20 procent. Undantag har varit goda ripår då jakt med snara vanligtvis ökar avsevärt och den totala ripfångstens andel av den beräknade stammen närmar sig gränsvärdet för hållbarhet (30 procent) (Kangas et al. 2006 och Niemi et al. 2009).

Den sammanlagda ripfångsten i kommunerna Enontekis, Enare och Utsjoki har enligt Lukes statistik varierat mellan 4 400 och 36 000 individer under de senaste tio åren (bild 2). Den stora variationen återspeglar den för ripan typiska variationen i bestånden i fjällområdet. Tillståndsjaktens andel av den totala fångsten har varierat mellan 15 och 40 procent. Ortsbornas andel av ripfångsten i Övre Lappland är i genomsnitt cirka 70 procent (Nykänen et al. 2014). Cirka 50 procent av riporna fångas av kommuninvånarna på traditionellt sätt med snara (Korhonen 2004). Det är skäl att notera att Luke använder kalenderår som statistikföringsperiod, varför ripfångsten i januari–mars registreras som följande års fångst. Till exempel torde största delen av fångsten 2016 utgöras av fångsten med snara i början av vintern och inte av fångsten hösten 2016, då ripbeståndet redan hade minskat kraftigt. Den sammanlagda fångsten av övriga hönsfåglar i Övre Lappland varierade mellan 1 400 och 3 300 individer åren 2015–2017 (Naturresursinstitutets statistikdatabas). Merparten av fångsten av övriga hönsfåglar utgjordes av tjäder, eftersom till exempel järpe och orre var helt fridlysta i Övre Lappland 2017.

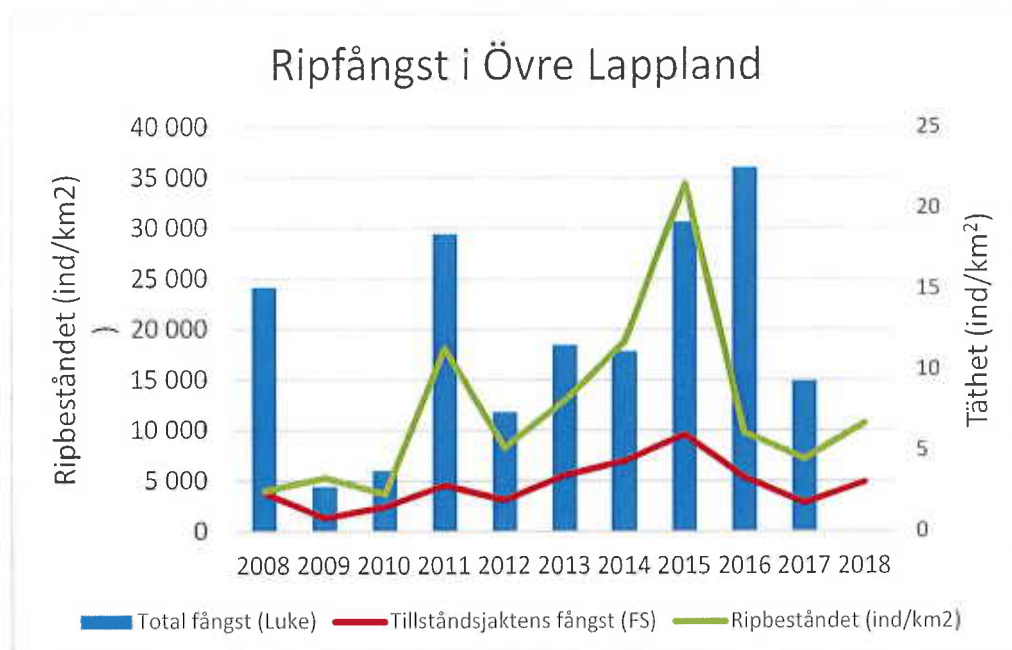

Bild 2. Sammanlagd totalfångst i kommunerna Enontekis, Enare och Utsjoki och tillståndsjaktens fångst samt riptäthet 2008–2018.

För att trygga de kommunboende jägarnas andel begränsas antalet tillstånd som säljs årligen till 0,5–1,5 jaktdygn/km². Då överstiger inte den sammanlagda fångsten för kommunmedlemmarna och tillståndsjägarna gränsvärdet för hållbart uttag (30 procent för ripa). I kvotbeslutet begränsas även kommunmedlemmarnas och tillståndsjägarnas sammanlagda antal jägare till ett medeltal på 1 jägare/1 500 ha. Detta gränsvärde grundar sig på tidigare studier om antalet dygn som kommunmedlemmarna använder för jakt på småvilt (t.ex. Kangas 2006, Niemi et al. 2009, Nykänen et al. 2014) samt på erfarenheter från tidigare år och på respons från intressentgrupperna om antalet jägare inom licensområdena. Målet med att begränsa antalet jägare som jagar samtidigt är att hindra alltför intensiv jakt i vissa områden och att beakta renskötseln i hela området.

I detta kvotbeslut har de genomsnittliga kvoterna för jakt på småvilt fastställts för jaktåren 2019–2022. Med småvilttillstånd får jagas hönsfågel, hare, sjöfågel och små rovdjur. I kvotbeslutet finns ett åläggande om att höra områdets viltvårdsföreningar innan beslut om det slutliga antalet tillstånd och de skogsfågelarter som får jagas med småvilttillstånd fattas.

Tryggande av kvotbeslutets hållbarhet

Försäljningen av tillstånd enligt detta kvotbeslut genomförs årligen i två etapper. En del av kvoten släpps till försäljning i början av juni och en del sparas till den andra försäljningsperioden i slutet av augusti. Genom detta förfarande kan man beakta resultaten från viltriangel- och linjeräkningarna i juli–augusti och anpassa dem till försäljningen av tillstånd som är en väsentlig del av tryggandet av hållbarheten. Fördelningen av kvoterna mellan den första och andra försäljningsetappen kan variera regionalt. Fördelningen av kvoterna styrs inte genom detta beslut, eftersom dessa arrangemang inte ifrågasätter kommunmedlemmarnas rättigheter eller jaktens ekologiska eller sociala hållbarhet.

Försäljningsperioden i augusti avpassas årligen så att eventuella jaktbegränsningar eller -förbud som fastställs av jord- och skogsbruksministeriet kan beaktas i tillståndsförsäljningen. Om tillstånd har sålts under sommarens försäljningsperiod för en sådan tid och sådant område där jakt på skogshönsfågel förbjuds genom förordning, dras tillstånden in och pengarna som betalats för dem återbetalas.

Forststyrelsen har flera decenniers erfarenhet av dimensioneringen av jakten på statens marker. Planerarna svarar för den årliga dimensioneringen inom ramen för kvotbeslutet. Arbetet genomförs med hjälp av viltplaneringssystemet. Tillstandsplaneringen är områdesspecifik och i dimensioneringen beaktas utöver variationen i hönsfågelstammarna också skogarnas struktur och lämplighet för jakt i området, dess övriga användning (bl.a. för turism och rekreation), utövandet av naturnäringar och renskötsel samt annan markanvändning. De regionala kvoterna definieras separat för varje jaktvårdsförening.

I detta beslut avviker kvoteringen för Lapplands renbeteslags område och fyra tillståndsområden för småvilt i Enare kommun (1605 Näätämo, 1606 Kaamanen,

1608 Muotkatunturi, 1609 Angeli) från de övriga områdena. Lokka och Porttipahta dammar ligger inom området, vilket innebär att jakten på sjöfågel är allmän. Därför har också antalet tillståndsjägare i området före hönsfågelsäsongens början kvoterats då jakten på sjöfågel i praktiken bedrivs. Fastställandet av kvoten för Lapplands renbeteslags område (antalet tillstånd i kraft samtidigt per dygn) grundar sig på undersökningsdata om vilket jakttryck jägarna i genomsnitt orsakar och vilka dess ekologiska och sociala verkningar är. Här har tillämpats resultat av tidigare undersökningar (t.ex. Kangas 2006, Niemi et al. 2009, Nykänen et al. 2014) och kvoteringen motsvarar det förfarande som tillämpas inom statens områden i övriga delar av Finland.

Vid planeringen och dimensioneringen av jakten beaktas även den sociala hållbarheten. Med detta avses frågan om hur många jägare det går att placera i ett område utan att de stör varandra eller andra som rör sig i naturen. Denna dimensionering grundar sig på respons som erhållits under årens lopp om jakt som bedrivits vid olika tätheter. Dimensioneringen av den sociala hållbarheten är alltså empirisk och utförs områdesvis.

Beaktandet av renskötseln, som är en väsentlig del av samekulturen, vid planeringen av dimensioneringen av tillståndsjakten är en central fråga vid bedömningen av den sociala hållbarheten. Vid de överläggningar som föregick beredningen av kvotbeslutet har man speciellt skärskådat problemen mellan tillståndsjakten och renskötseln. Detta har beaktats i styrningen av jaktkunder där även företrädare för renbeteslagen själva deltar. Man försöker även beakta de frågor som sametinget framfört vid planeringen av hur jakten genomförs i praktiken.

Målet för dimensioneringen av älgjakten i kvotbeslutet är att förebygga ett alltför stort antal överlappande tillstånd i området. Ett för stort antal jaktlag och jägare inom ett jakttillståndsområde kan utgöra en säkerhetsrisk. Den fastställda kvoten på 80–160 ha statlig mark/jägare är ett kalkylmässigt minimum som kan frångås om de praktiska jaktarrangemangen så kräver. En sådan situation kan uppkomma till exempel då jaktlagen som jagar på statens mark också har tillträde till anslutande privata områden. I detta fall fördelar sig jägarantalet på ett större område än de statsägda områdena. Regleringen av uttaget på älgstammen sker genom jaktlicenser som beviljas av Finlands viltcentral.

Källor:

Hörnell-Willebrand M. 2005: Temporal and spatial dynamics of Willow grouse (*Lagopus lagopus*). – Acta Universitatis Agriculturae Sueciae 2005: 53 (Doctoral thesis).

Kangas, L. 2006. Metsäkanalintujen metsästys Pohjois-Suomessa. Metsästyskuolleisuus, metsästyksen valikoivuus ja kestävyys. – Kala- ja riistaraportteja nro 378, Riistan- ja kalantutkimus.

Korhonen, P. 2004. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2003. – Kala ja riistaraportteja nro 326, Riistan- ja kalantutkimus.

Naturresursinstitutets statistikdatabas: Viltbytet (nätpublikation). [refererad: 21.3.2016]. Tillgänglig:

http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/LUKE_06%20Kala%20ja%20riista02%20Rakenne%20ja%20tuotanto_16%20Metsastys/5_Mets_saalis.px/?rxid=c3be5a80-abfa-42fb-b177-9a81849f8329

Niemi, M., Nylander, E. & Korhonen P. 2009. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2008. Riista- ja kalatalous – Selvityksiä 20/2009. 32 s.

Nykänen, A., Nylander, E. & Korhonen, P. 2014. Pienriistan metsästys Pohjois-Suomessa vuonna 2013. Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä 13/2014. 43 s.

Paasivaara, A., Helle, P. & Katajamaa, J. 2015. Ylä-Lapin riekot 2015 <https://riistakolmiot.fi/raportit/yla-lapin-riekot-2015/>

Paasivaara, A. & Helle, P. 2018. Ylä-Lapin riekot 2018 <https://www.riistakolmiot.fi/raportit/yla-lapin-riekot-2018/>

Willebrand, T. & Hörnell, M. 2001. Understanding the effects of harvesting willow ptarmigan *Lagopus lagopus* in Sweden. – Wildlife Biology 7: 205–212.

Willebrand, T., Hörnell-Willebrand M & Asmyhr, L. 2011. Bag size is more sensitive to variation in hunter effort than to variation in willow grouse density. – Oikos 120: 1667–1673.

Lagrum

Lagen om Forststyrelsen (234/2016) 6 §, 18 § och 39 §
Jaktlagen (615/1993) 6 §, 8 § och 20 §
Sametingslagen (974/1995) 9 §

Sökande av ändring

Den som är missnöjd med detta beslut kan söka ändring genom besvär hos Norra Finlands förvaltningsdomstol såsom därom föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Besvärсанvisning bifogas.

Verkställighet av beslutet

Detta beslut kan verkställas även om det överklagas. Myndighet hos vilken ändring söks kan dock förbjuda verkställigheten av beslutet.

Delgivning av beslut

Delgivning av detta beslut sker genom offentlig delgivning. Beslutet hålls framlagt fram till och med 31.5.2019 på Forststyrelsens enhet i Uleåborg, Veteraaninkatu 5, 90101 Uleåborg. Framläggningen av handlingen kungörs i Officiella tidningen samt därtill i följande tidningar: Lapin Kansa, Kaleva, Pohjolan Sanomat, Kainuun Sanomat, Maaseudun Tulevaisuus och Hufvudstadsbladet

Jakt- och fiskedirektör

Jukka Bisi

Föredragande

Ahti Putaalla